

ČEZDRŽAVNI LABORATORIJ

PAMETNE FINANČNE REŠITVE ZA ENERGETSKO UČINKOVITOST

Forum C4E | Cavtat, Hrvatska | maj 2025

Projekt je sofinanciran s strani Programa Evropske unije za okolje in podnebne ukrepe (LIFE) na podlagi sporazuma o dodelitvi sredstev št. 101120412

O ČEZDRŽAVNEM LABORATORIJU

Čezdržavni laboratorij za **pametne finančne rešitve za energetske učinkovitost** je bil organiziran v okviru projekta SMAFIN Expanded med **Forumom za energetske učinkovitost Srednje in Vzhodne Evrope (C4E)**, ki je potekal v Cavtatu na Hrvaškem maja 2025.

Čezdržavni laboratorij je združil oblikovalce politik, predstavnike evropskih institucij, finančnih institucij, javnih organov, tehnične strokovnjake in razvijalce projektov iz Srednje in Vzhodne Evrope. Razprave so bile osredotočene na kombiniranje javnega in zasebnega financiranja za podporo naložbam v energetske učinkovitost, s posebnim poudarkom na prenovi stanovanjskih stavb.

Izmenjava izkušenj je omogočila primerjavo pristopov v politikah, finančnih modelov in praks izvajanja med državami ter podprla prepoznavanje rešitev z morebitno uporabnostjo tudi zunaj nacionalnih okvirov.

KLJUČNE OBRAVNAVANE TEME

JAVNA SREDSTVA KOT VZVOD ZA MOBILIZACIJO ZASEBNIH NALOŽB

Nepovratna sredstva, garancije in subvencije obrestnih mer so bili prepoznani kot instrumenti, ki bi morali maksimirati učinke finančnega vzvoda. Mešane finančne sheme, ki združujejo javne in zasebne vire, so bile izpostavljene kot učinkovita orodja za obravnavo zadržanosti bank glede tveganj ter za podporo premalo financiranim tržnim segmentom, zlasti pri stanovanjskih prenovah.

TOČKE »VSE NA ENEM MESTU« KOT INTEGRIRANI MEHANIZMI IZVAJANJA

Točke »vse na enem mestu« so ključni elementi učinkovitih ekosistemov financiranja prenov. Integrirana tehnična, upravna in finančna podpora zmanjšuje kompleksnost za končne uporabnike in izboljšuje dostop do financiranja. Dolgoročna vzdržnost zahteva stabilne institucionalne okvire, dolgoročne ureditve financiranja ter sodelovanje z občinami in finančnimi institucijami.

FINANCIRANJE ENERGETSKE UČINKOVITOSTI PRIVLAČNO ZA BANKE

Standardizirani produkti, predvidljivi denarni tokovi in znižani transakcijski stroški so nujni za podporo širitvi bančnega kreditiranja energetske učinkovitosti. Garancije in mehanizmi delitve tveganj zmanjšujejo kreditno tveganje in podpirajo povečanje obsega bančnega financiranja naložb v energetske učinkovitost.

ZAGOTAVLJANJE PRAVIČNOSTI IN SOCIALNE VKLJUČENOSTI

Vidiki pravičnosti zahtevajo intenzivnost nepovratnih sredstev, prilagojeno dohodkovnim razredom, ciljno usmerjeno podporo ranljivim gospodinjstvom ter, kjer je to ustrezno, celovite finančne rešitve. Brez namenskih mehanizmov in tehnične pomoči obstaja tveganje, da bodo ranljive skupine izključene iz programov prenov.

ZAKAJ SO PAMETNE FINANČNE REŠITVE ZA ENERGETSKO UČINKOVITOST POMEMBNE

- Doseganje podnebnih in energetskih ciljev EU zahteva bistveno pospešitev stopenj prenov ter povečanje obsega naložb.
- Instrumenti javnega financiranja na ravni EU in držav članic imajo ključno vlogo, vendar sami javni proračuni ne zadostujejo za pokritje investicijskih potreb.
- Udeleženci so poudarili, da glavni izziv ni pomanjkanje sredstev, temveč učinkovita mobilizacija zasebnega kapitala in odprava vztrajnih ovir.
- Javno financiranje je bilo obravnavano kot strateško orodje za:
 - ☐ zmanjševanje tveganj naložb,
 - ☐ izboljšanje bančne primernosti projektov,
 - ☐ spodbujanje povpraševanja,
 - ☐ podporo dolgoročnim in trajnostnim finančnim okvirom.

KAJ SO IZPOSTAVILI UDELEŽENCI – SPOZNANJA OBČINSTVA

KAJ MOTIVIRA LASTNIKE STANOVANJ

- Udobje in zdravje sta najmočnejša nefinančna dejavnika za prenovu stanovanj, ki presegata podnebne skrbi ali morebitno povečanje vrednosti nepremičnin.
- Komunikacijske strategije bi se morale zato osredotočati tudi na vsakodnevne koristi in kakovost življenja.

KAJ BANKE POTREBUJEJO ZA POVEČANJE NALOŽB

- Jasno ovrednoteni donosi naložb ter močni in predvidljivi tokovi povpraševanja so ključni pogoji za povečanje kreditiranja energetske učinkovitosti.
- Javne garancije delujejo kot ključno orodje za zmanjševanje tveganj, zlasti na trgih, za katere so značilni razdrobljeno povpraševanje in majhni obsegi projektov.

KAJ ZAVIRA POVPRASEVANJE GOSPODINJSTEV

Glavne ovire, ki lastnikom stanovanj preprečujejo uporabo razpoložljivih finančnih mehanizmov, vključujejo:

- pomanjkanje tehnične podpore
- zapletene upravne postopke,
- omejeno zaupanje v razpoložljive rešitve.

Dostop do financiranja zato zahteva dopolnilne svetovalne storitve in poenostavljene postopke skozi celoten proces prenove.

KLJUČNA SPOZNANJA ČEZDRŽAVNEGA LABORATORIJA

- ✓ Javno financiranje je najučinkovitejše, kadar se uporablja kot vzvod in za zmanjševanje tveganj zasebnih naložb, ne pa kot samostojen instrument.
- ✓ Mešani finančni modeli, ki združujejo nepovratna sredstva, posojila in garancije, lahko naslovijo ovire tako na strani ponudbe kot povpraševanja.
- ✓ Točke »vse na enem mestu« imajo pomembno vlogo pri povezovanju gospodinjstev s finančnimi instrumenti prek integrirane podpore.
- ✓ Nefinančni dejavniki, kot sta udobje in zdravje, so odločilni za lastnike stanovanj in bi se morali odražati v zasnovi politik in komunikaciji.
- ✓ Garancije, standardizacija in orodja za tehnično ocenjevanje tveganj povečujejo privlačnost naložb v energetske učinkovitost za banke.
- ✓ Namenski mehanizmi in tehnična pomoč so potrebni za zagotavljanje vključujočega dostopa do financiranja prenov za ranljiva gospodinjstva.

POMEN ZA OBLIKOVALCE POLITIK IN DELEŽNIKE

- Številni izzivi, povezani s financiranjem energetske učinkovitosti, so skupni med državami, ne glede na institucionalni ali tržni kontekst.
- Učinkovito povečevanje obsega prenov je odvisno od usklajenosti med zasnovo politik, finančnimi instrumenti in mehanizmi izvajanja.

Rezultati prispevajo k ciljem projekta SMAFIN Expanded ter podpirajo na dokazih temelječe pristope k trajnostnemu in vključujočemu financiranju energetske učinkovitosti po vsej Evropi.

